

בס"ד. שיחת ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון, ה'תשי"ב.

בלתי מוגה

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר¹ שבשבת בראשית הי' הצמח-צדק נוהג להאריך בהעברת הסדרה, באמרו הטעם, שכפי שנעמדים (בשבת בראשית) כך הולך ונמשך כל השנה ("ווי מען שטעלט זיך, אַזוי גייט עס")².

כמו כן סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר³ שהצמח-צדק הי' נוהג להעביר הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום, עם פירוש רש"י ופירוש הרמב"ן, פסוק בפסוק⁴. — אלא שלא פירש אם הי' נוהג כן בשבתות כל השנה או בשבת בראשית בלבד.

ובכל אופן, האריכות בהעברת הסדרה הו"ע השייך לשבת בראשית, מטעם האמור, שנוגע לאופן העמידה על כל השנה — בתנועה של התרחבות והתפשטות.

ומובן, שענין זה הוא גם בנוגע לצרכיהם הגשמיים של בני", דכיון שאצל בני" כל הענינים הם ע"פ תורה, הרי, העמידה בתנועה של התרחבות והתפשטות בשבת בראשית בנוגע לקריאת הסדרה, הפרשה הראשונה שבתורה, מהוה הוראת-דרך להקב"ה על כל השנה כולה בנוגע לכל עניניהם של בני" שיהיו בהתרחבות ובהתפשטות.

וזוהו גם הטעם למנהג ישראל — "מנהג ישראל תורה הוא" — להוסיף בשבת בראשית בקניני מצוה ועניני שמחה יותר משאר השבתות (כולל גם שבתות מברכים), כאמור, שאופן העמידה בשבת בראשית נוגע על כל השנה כולה⁵.

ב. ויש לקשר ענין זה גם עם תוכנה של פרשת בראשית (נוסף על היותה הפרשה הראשונה בתורה):

(1) ראה תו"מ — רשימת היומן ע' שנד. וש"נ.
 (2) ראה גם שיחת ש"פ בראשית תש"ה ס"ד — י"ל בקונטרס שמע"צ-שמח"ת שנה זו (נרפס בסה"מ תש"ט ע' פב. ולאח"ז בסה"ש תש"ה ע' 65). תו"מ ח"ב ע' 64. וש"נ.
 (3) ראה גם סה"ש תש"ב ע' 27.
 (4) ראה תוד"ה נפסל — מנחות כ, ב. שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס קפ. סת"ל"ב סי"א. סתצ"ד סט"ז.
 (5) ראה גם התוועדויות תש"נ ח"א ע' 294 ואילך.

פרשת בראשית היא פרשה כללית, שבה מדובר אודות ענינים כלליים — בריאת העולם והאדם וכו', והיא גם כוללת משך זמן ארוך ביותר (שלא מצינו דוגמתו בשאר פרשיות התורה) — מהתחלת הבריאה עד סמוך להמבול, יותר מאלף וחמש מאות שנה!

ולהעיר, שאריכות הזמן מודגשת גם בהעשרה דורות שמאדם עד נח — שאודותם מדובר בפרשת בראשית — שהאריכו ימים יותר מכל שאר הדורות שלאחריהם (כולל גם הדורות שמנח עד אברהם), לפי שהיו "ניזונין" בחסדו של הקב"ה⁸, שכן, עיקר ושלימות הענין ד"ניזונין בחסדו של הקב"ה" (שנאמר על כל כ"ו הדורות שקודם מ"ת) קאי על העשרה דורות שמאדם ועד נח, שאז נתגלה תוקף הארת החסד דאריך אנפין⁹.

יש להוסיף, שכיון שפרשת בראשית היא פרשת כללית, מובן, שגם ההוראות שלמדים מהענינים האמורים בפרשה זו — כפתגם אדמו"ר הזקן¹⁰ שצריכים לחיות עם הזמן, עם ההוראות שלמדים מפרשת השבוע — הם הוראות כלליות על כל השנה כולה.

ועד"ז בנוגע להענין ד"ויקח הוי' אלקים את האדם ויניחם בגן עדן לעבדה ולשמרה" שנאמר בפרשת השבוע¹¹.

*

ג. מאמר ד"ה ויקח הוי' אלקים את האדם וגו'.

* * *

ד. דובר אודות הענין ד"ויעקב הלך לדרכו"¹², שהנתינת-כח לזה היא מ"ש לפנ"ז "וישכם לבן בבוקר וינשק לבניו ולבנותיו"¹³, שרומז על בחי' לובן העליון שמתגלה ביוהכ"פ ("לבן .. שהוא עתיד ללבן עוונותיכם כשלג"¹⁴), ונמשך בבחי' נשיקין, התגלות האהבה, לכאור"א מישראל — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חט"ו ע' 259 ואילך.

10) סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (נעתק ב"היום יום" ב חשון).

11) ב, טו.

12) ויצא לב, ב.

13) שם, א.

14) ב"ר פ"ע, יו"ד.

6) ראה רמב"ן פרשתנו ה, ד. פרש"י לך לך יז, יז.

7) פסחים קיח, א.

8) ראה תקו"ז ת"ע בסופו. לקו"ת ברכה

צג, רע"ד.

9) ראה לקו"ש חט"ו ע' 66 ואילך

ובהערות שם. וש"נ.

ובסיום הענין אמר¹⁵:

ולאחרי הכנה זו ("וישכם לבן וגו'") נעשה הענין ד"ויעקב הלך לדרכו" באופן ש"ויפגעו בו מלאכי אלקים גו' מחניים", "שתי מחנות, של חוצה לארץ. . . ושל ארץ ישראל"¹⁶, היינו, שעומד כבר על גבולה של ארץ ישראל, ובשעתא חדא וברגעא חדא, כולל גם "שעתא" מלשון הפנה¹⁷, "אז ער גיט זיך נאָר אַ קער", ה"ה נמצא — יחד עם כל הבירורים — בארץ ישראל, כניסה לארץ בשלימותה, במעמד ומצב של גאולה שלימה, שהרי לולי הענין ד"וישלח יעקב מלאכים גו'"¹⁸, שלא סמך על העזר והסיוע מלמעלה אלא שלח בעצמו מלאכים, היתה נעשית אז הכניסה לארץ בשלימותה¹⁹.

ועד"ז בעבודת כאו"א מישראל — שלאחרי הגילויים דיוהכ"פ (לזבן עלין) כפי שנמשכים בפנימיות בחג הסוכות ובשמע"צ ושמח"ת, עומדים כבר על גבולה של ארץ ישראל, מוכנים להכניסה לארץ בשלימותה, בגאולה האמיתית והשלימה — במכ"ש וק"ו מהמבואר באגה"ת²⁰ בנוגע לברכת "סלח לנו" שבכל יום ש"אילו לא היינו חוזרים וחוטאים היינו נגאלין מיד, כמו שאנו מברכין בא"י גואל ישראל".

ובמילא, גם כאשר יוצאים לעבודה ד"יעקב הלך לדרכו", "יעקב" דייקא, יו"ד עקב²¹, ו"הלך לדרכו" דייקא, עבודת הבירורים בעניני העולם, שעיקרה בזמן הגלות,

— כמדובר לעיל²² שכשם שאצל אדה"ר הוצרכה להיות עבודת הבירורים מחוץ לגן עדן דוקא, שלכן נידון בגירושין, כך גם עיקר עבודת הבירורים היא בזמן הגלות דוקא —

צריך לידע שעומדים על גבולה של ארץ ישראל, ובכחו וביכלתו, בשעתא חדא וברגעא חדא, להכנס לארץ ישראל בהגאולה האמיתית והשלימה — עי"ז שמגלה נקודת פנימית הלב (להוציאה מהגלות והשבי'), שזהו"ע הגאולה וביאת משיח הפרטי שבכאו"א מישראל (כפי שמבאר אדמו"ר הזקן²³), ובמילא, כאשר הוא יגלה נקודת פנימית הלב

19 ראה גם בעה"ט ודעת זקנים מבעה"ת וישלח לב, ה.

20 פרק יא.

21 ע"ח ש"ג פ"ב. פרס שכ"ג בערכו. וראה תו"א ר"פ ויצא. ובכ"מ.

22 בהמאמר (לעיל ע' 107).

23 תניא אגה"ק ס"ד.

15 ראה גם מכתב ה' כסלו שנה זו (אג"ק ח"ה ע' סב ואילך).

16 ס"פ ויצא ובפרש"י.

17 ראה לקו"ת דרושי ר"ה סא, א. סג, ד.

18 סה"מ קונטרסים ח"ב שצו, ב. ח"ג ע' קד. ועוד.

18 ר"פ וישלח.

שלו, וכך יעשו גם כל בני, אזי יפעלו את הגאולה הכללית בביאת משיח בפועל ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה שהאורחים שמקיימים ה"ויעקב הלך לדרכו" כפשוטו, שחוזרים למקומות מושבותיהם אחר שבת ("ניט אום שבת גערעדט") — יאמרו "לחיים", באמרו, שצריכים ליקח "צידה לדרך"].

* * *

ה. בהמשך להמדובר לעיל (ס"ד) בענין "וישכם לבן בבוקר וינשק גו'", התגלות האהבה שבענין הנשיקין — יש להוסיף:

כתיב²⁴ "כי נער ישראל ואוהבהו", ומבאר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע במאמרו ד"ה זה²⁵,

— מאמר זה הונח אצלו ("עס האָט זיך ביי אים געלייגט") בעת אמירתו, ללא הכנה תחילה²⁶ —

שכדרך כלל "אהבה חוזרת אל האוהב"²⁷ .. דמה שהוא אוהב את הזולת הוא אהבת עצמו .. וכמו שאנו רואים באהבת הבנים שזהו מפני שהם שייכים אליו, ורק לבניו שהם שייכים אליו שם היא האהבה בתוקף ובהתגלות, וא"כ זה אהבת עצמו, אבל לקטן אנו רואים שיש לזה אהבה לכל, גם שאינו בנו, ומובן מזה שאין זה מפני אהבת עצמו, רק שזהו ענין עצמי שיש בעצם אהבה לקטן, וכמו"כ למעלה כתיב כי נער ישראל דלכן ואוהבהו שהו"ע אהבה עצמית" — אהבה שאינה חוזרת אל האוהב, אלא היא מצד האהוב.

ומזה מובן שכדי לפעול שתהי' התגלות האהבה העצמית דהקב"ה, צריך כל אחד להכניס ולהעמיד את עצמו ("אַריינשטעלן זיך") במעמד ומצב של קטנות — "נער ישראל" דוקא²⁸.

וענין זה הוא ביכלתו של כאו"א מישראל:

בנוגע לעניני גדלות — יש ענינים שכאו"א יכול להכניס ולהעמיד את עצמו בהם, ולדוגמא, בנוגע לעשיית מלאכה בת"ב, נאמר "לעולם

(27) ראה גם בהמאמר (לעיל ס"ע 104

ואילך).

(28) בזכרון אחדים: וי"ל דוגמא לדבר — מעלת הענינים שלא מדעת ורצון, כמו מצות שכחה, וכן הענין דבורח מן הכבוד (ראה לקו"ת ברכה צט, סע"ג ואילך).

(24) הושע יא, א.

(25) נדפס בסה"מ תרס"ו-ס"ז ע' כו ואילך.

וראה בארוכה שיחת שמח"ת תשט"ז ס"ז ואילך (תו"מ חט"ו ע' 133 ואילך).

(26) ראה שם ס"ח (שם ע' 134).

יעשה אדם עצמו תלמיד חכם", ליבטל ממלאכתו²⁹; ויש גם ענינים שבהם אומרים "לא כל הרוצה ליטול את השם יטול"³⁰, "מיחזי כיוהרא"³¹.

אבל בנוגע לעניני קטנות — יכול כאו"א להכניס ולהעמיד את עצמו במצב כזה, ללא צורך באריכות ההתבוננות וריבוי חשבונות... ולא עוד אלא שגם אלה ששייכים לעניני גדלות, יכולים וצריכים להעמיד את עצמם במצב של קטנות, כפי שמצינו³² ש"אע"פ שיש להם לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם".

ועפ"ז יש לומר שזהו גם הענין ד"וינשק לבניו" (בני בנותיו³³) הקטנים דייקא, שאליהם מתגלה האהבה העצמית (ע"ד "כי נער ישראל ואוהבהו").

ואהבה עצמית זו היא הנתינת-כח ל"ויעקב הלך לדרכו",

— ויש להוסיף שגם כאן מודגש "יעקב" דייקא, יו"ד עקב (ולא שם המעלה, "ישראל"), שמורה על מעמד ומצב של קטנות, היינו, שב"יעקב" דוקא מתגלה האהבה העצמית ד"נער ישראל ואוהבהו" —

לילך לבטח דרכו, בידעו שמצד התגלות האהבה העצמית בודאי יתבטלו כל המדידות והגבלות העלמות והסתרים בכל הקשור לעבודתו במילוי הכוונה העליונה, ובודאי תהי' (לא רק בחסד וברחמים — דמאי קמ"ל — אלא גם) בשמחה ובצהלה.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:) עכשיו מתאים שינגנו הניגון "כי בשמחה תצאור".

[ניגנו הניגון "כי בשמחה תצאור" ובאמצע הניגון עמד כ"ק אדמו"ר שליט"א מלוא קומתו ורקד על מקומו].

(לאחרי הניגון אמר:) שתהי' שנה שמחה ("א פריילעכער יאָר"), ובאופן שיראו גם בעיני בשר שיש ממה לשמוח ("יאָז ס'איז דאָ פון וואָס צו זיין פריילעך"), בגשמיות וברוחניות.

גאווה (כרך ה ע' מ ואילך). וש"נ.
32) פרש"י ר"פ ואתחנן.
33) פי' הראב"ע עה"פ.

29) פסחים נד, ב (במשנה). וש"נ.
30) ברכות טז, ב (במשנה). וש"נ.
31) שם יז, ב. וראה אנציק' תלמודית ערך